

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՌԻՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Խաղը որպես կրտսեր դպրոցականների ուսուցման միջոց

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Ծովինար Գրիգորյան

Դպրոց՝ Երվանդաշատի միջնակարգ դպրոց

Մենթոր ուսուցիչ՝ Լիլիթ Չալյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն.....	3
2. Գրականության ակնարկ.....	5
3. Խաղը որպես ուսուցանելու միջոց.....	7
4. Գործնական համատեքստ.....	9
5. Հետազոտության ընթացքը.....	11
6. Տվյալների վերլուծություն.....	13
7. Եզրակացություն.....	15
8. Օգտագործված գրականության ցանկ.....	16

ՆԵՐԱԾՈՎԹՅՈՒՆ

Խաղը մարդուն ուղեկցել է պատմական զարգացման բոլոր փուլերում: Այն եղել է ոչ միայն զվարճանքի զբաղմունք, այլև որոշ դեպքերում կարողությունների ձևավորման միջոց: Խաղային գործունեության ժամանակ կարելի է երեխային ճանաչել բոլոր կողմերով:

Մանկավարժության և հոգեբանության տեսաբանները գտնում են, որ երեխայի հոգեբանությունն ու անհատականությունը պարզ արտացոլվում է խաղի մեջ: Կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների ուսուցման և դաստիարակության գործում խաղին հատուկ կարևորություն է տրվում: Մանկավարժության մեջ մեծ կարևորություն է տրվում խաղի դերին և ուսուցմանը խաղի միջոցով: Երեխաների ուսուցման և դաստիարակության գործում կարևոր նշանակություն ունեն խաղերը: Երեխան սովորում խաղալու ընթացքում: Խաղային իրավիճակում գիտելիքներն ավելի հեշտ են ընկալվում: Պասիվ երեխաների մաթեմատիկական և լեզվական ուսուակությունների ձևավորման ու զարգացման գործում մեծ դեր է խաղում խաղը:

Խաղը բացի ժամանցային երևույթ լինելուց, ունի նաև ուսուցողական, դաստիարակչական նշանակություն: Այդ դեպքում այն հանդես է գալիս որպես միջոց, մեթոդ գիտելիքը տեղ հասցնելու համար:

Երեխաների համար խաղը շատ հոգեհարազատ և սիրված է: Իսկ խաղը փոքրիկների կողմից ճանաչվում է որպես գործունեության հիմնական ձև: Կրտսեր դպրոցականների ուսումնական խնդիրները լուծելիս կիրառվում են նաև դիտակտիվ խաղեր:

Երբ երեխան մուտք է գործում դպրոց առաջադար գործունեություն է դառնում ուսումը, երեխան չի կարողանում գերծ մնալ խաղերից: Իսկ երբ ուսումը տարվում է խաղերով, դրանք երեխայի համար դառնում են ավելի հետաքրքիր և ցանկալի: Խաղի միջոցով ուսումնական գործունեությունը կազմակերպելիս անհետանում են որոշակի խանգարող հանգամանքները ուսուցիչ-աշակերտ, աշակերտ-աշակերտ հարաբերությունները:

Այսպիսի իրավիճակում աշակերտը կարողանում է անկաշկանդ արտահայտել իր մտքերը: Խաղի միջոցով աշակերտը անսկատ ընդգրկվում է ուսուցման այս կամ այն գործընթացում և շատ հաճախ կարողանում է իր կարծիքը արտահայտել առաջացած խնդիրներում, երեխան ավելի է կենտրոնանում և մտապահում ուսուցանվող նյութը: Հետաքրքիր խաղը ստեղծում է աշխույժ, զվարք տրամադրություն, երեխաների կյանքը դառնում լիարժեք և բավարարում նրանց պահանջմունքը:

Թեմայի ուսումնասիրման նպատակներն ու խնդիրները:

Այս աշխատանքը նախատեսված է կրտսեր դպրոցականին խաղերի միջոցով ուսուցման գործընթացի կազմակերպմանը, որոնք շատ արդյունավետ ու նպատակային են: Խաղերը ուսեին տարբեր նպատակներ և յուրովի լրտօնմ էին ուսումնական տարբեր խնդիրները: Խաղերի միջոցով ուսումնական գործընթացը ավելի հետաքրքիր և աշխույժ դարձավ: Իմ նպատակներն եին՝

- զարգացնել աշակերտների տեսողական, լսողական ուշադրությունը, հիշողությունը,
- միմյանց հարգելու կարողության զարգացումը
- սովորեցնել գնահատել ընկերների գործունեությունը
- խմբով աշխատելու կարողության զարգացումը:

Նպատակներս իրագործելու համար պետք է որոշակի խնդիրներ հաղթահարեի՝ հավաքագրեի խաղերն, որոնց միջոցով դասերը արդյունավետ կստացվեին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Երեխաների խաղային գործունեության անհրաժեշտության մասին գոել են բազմաթիվ մանկավարժներ, հոգեբաններ: Նրանք բոլորն ել համարում են, որ խաղի միջոցով երեխային կարելի է և կրթել, և դաստիարակել: Գաղտնիք չէ որ երեխան խաղերի միջոցով կրկնում է մեծերի գործունեությունը և խաղալով իր վրա է վերցնում նրանց սոցիալական դերը՝ այն ներկայացնելով խաղային գործողություններով:

Կրտսեր դպրոցականներն իրականացնում են մարդու գործունեության բոլոր ձևերը՝ խաղ, ուսում, աշխատանք, սակայն նրանց խաղային գործունեության բնույթը եականորեն տարբերվում է գործունեության մյուս ձևերից:

Նախ նշենք, որ սովորելու և խաղալու ցանկությունը ողջ կրտսեր դպրոցական տարիքում գուգորդվում է, և դժվար է որոշել թե որ գործունեությունը ծավալելու ձգտումն է գերիշխում այդ տարիքի երեխաների մեջ: Պարզապես անառարկելի է, պայմանավորված կրտսեր դպրոցական տարիքի փուլերի առանձնահատկություններով՝ խաղերը փոխվում են դառնալով ավելի բազմազան, ավելի ինտելեկտուալ ու իրականացման քայլերի իմաստով՝ ավելի բարո:

Խաղը կյանքի մոդել է, որի միջոցով երեխաները ճանաչում են աշխարհը, ձևավորում և զարգանում աշխարհայացքները: Երեխայի համար գրավիչ ու հետաքրքիր զբաղմունքը խաղն է: Դրա համար պարտադիր չէ ստիպել երեխային հաշվել, վարժություն և խնդիր լուծել նրան զրկելով խաղից:

Խաղ, գործողություն, որ կատարվում է հաճույքի համար իսկ երբեմն էլ օգտագործվում որպես ուսուցողական գործիք: «Երեխան ապրում է խաղով՝ խաղով է սովորում, խաղայիս է մտածում, խաղալով է հաշվում: Խաղն է երեխայի գրավականը»: Վ.Ա. Սուխումինսկի

«Ուշադի՞ր դիտեք, թե ինչ տեղ է գրավում խաղը երեխայի կյանքում... նրա համար խաղն ամենալուրջ գործն է: Խաղի ժամանակ երեխաների առջև բացվում են անձի

ստեղծագործական ընդունակությունները: Առանց դրանց չկա և չի կարող լինել լիարժեք մտավոր զարգացում: Խաղը հսկայական լուսավոր պատուհան է որի միջոցով երեխայի հոգեկան աշխարհ են հորդում շրջակա աշխարհի մասին պատկերացումները և հասկացությունները: Խաղերն երեխայի ջանասիրությունն ու հետաքրքրությունը վառող կայծեր են:

Երեխայի հոգեկան աշխարհը լիարժեք է միայն այն ժամանակ երբ նա ապրում է խաղերի, հեքիաթների, երաժշտության, երևակայության ու ստեղծագործական աշխարհում:» Վ.Ա. Սոլինումիխսկի

«Եթե մեկուկես կամ երկու ժամվա պարապմունքների ընթացքում երեխաները ձեզ մոտ և՛ կարդան, և՛ գրեն, և՛ նկարեն, և՛ երգեն երկու-երեք երգ, և՛ հաշվեն, և՛ լսեն, ապա ամսվա վերջում ոչ միայն նրանց ձեռք բերածի գումարը, այլև այն, ինչ ձեռք են բերել նրանք յուրաքանչյուր առանձին գիտության և կարողության ուղղությամբ, ավելի շատ կլինի, քան կարող են ձեռք բերել նրանք՝ այդ ամբողջ ժամանակամիջոցում զբաղվելով միայն տվյալ գիտությամբ կամ կարողության զարգացմամբ»: Կ.Դ. ՈՒշինսկի

«Խաղը մանուկ մարդու բնական, օրգանական պահանջն է, նրա լրջությունն է, նրա ուրախությունը: Կյանքում ամեն բանի նա խաղով է մոտենում. դա նրա ձևն է, նրա մեթոդն է: Եվ ամեն բան, ինչ որ նրան տրվում է խաղով, ուրախությունով ընդունում է, հեշտ էլ յուրացնում առանց ձանձրանալու, առանց հոգնելու »: Յ. Թումանյան

«Ամեն լավ բանի հիմքն ընկած է խաղի մեջ և բխում է նրանից: Ինքը՝ խաղը, դատարկ զվարճանք չէ. այն ունի բարձր խորհուրդ և խորը իմաստ»: Ֆ. Ֆրյոբել

ԽԱՂԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ՄԻԶՈՅ

Խաղը երեխայի համար սոցիալական հասունացման ուղի է, որի ընթացքում երեխաներն առաջին անգամ շփվում են իրենց հասակակիցների հետ: Նրանց միասնում են ընդհանուր նպատակը, որան հասնելու միասնական ջանքերը, ընդհանուր հետաքրքրություններն ու ապրումները: Այդ պատճառով էլ խաղը երեխաներին սովորեցնում է իրենց գործողություններն ու մտքերը ծառայեցնել որոշակի նպատակի, օգնում դաստիարակելու նպատակավացություն: Երեխան սկսում է զգալ իրեն որպես ընդհանուր խմբի անդամ, արդարացնելու գնահատել իր և ընկերների գործողություններն ու արարքները: Դա նշանակում է, որ միջավայրը թուացնում է երեխայի զգացմունքային լարվածությունը և տրամադրում խաղին: Երեխան դառնում է նախաձեռնող և սոցիալապես ակտիվ: Անգամ ամենապասիվ աշակերտները մտնում են խաղի մեջ մեծ ցանկությամբ՝ օգտագործելով բոլոր ջանքերը, որպեսզի խաղի ժամանակ ընկերներից հետ չմնա: Խաղի ընթացքում հետևելով երեխայի վարքին կարելի է դատել ընտանիքում մեծահասակների հետ նրանց ունեցած հարաբերությունների մասին: Միաժամանակ երեխան փորձում է կատարել մեծի դեր՝ հասկանալով հանդերձ, որ ինքը դեռ մեծ չէ: Նմանակելով մեծահասակների տևականությունը՝ երեխաները յուրացնում են կենցաղային աշխատանքի որոշ հմտություններ: Խաղերի ճնշող մեծամասնությունն արտացոլում է նաև տարբեր մասնագիտության մարդկանց աշխատանքը:

Այսպիսով՝ այստեղից գալիս ենք այն եզրահանգման, որ խաղի միջոցով ընդլայնվում և խորանում են երեխաների հետաքրքրությունները տարբեր մասնագիտությունների նկատմամբ, և ձևավորվում է հագանք աշխատանքի հանդեպ: Եվ արդյունքում երեխայի մեջ ձևավորվում է մեծի հասարակայնորեն արժեքավոր դեր կատարելու դրդապատճառը: Սակայն խաղային գործունեություն իրականացնելուց առաջ պիտի որոշել խաղի կանոնները: Դրանք բխում են գործունեության բնույթից, թեմայից և այլն: Երեխաներն ընդունում են այդ կանոնները, ենթարկվում դրանց սահմանած պայմաններին, անհրաժեշտության դեպքում՝ փոխում: Այս կերպ վարժվում են հասարակական կյանքի ապրելակերպին՝ իրականացնելով ինքնուրույն ու ստեղծագործական գործունեություն: Ուստի խաղի

մեջ մտավոր ակտիվությունը միշտ շաղկապված է երևակայության ու խոսքին. որքան զարգացած է մարդու մտածողությունը, այնքան հստակ է արտահայտվում նրա խոսքը: Իսկ գրագետ խոսքը վկայում է մարդու զարգացած մտածողության մասին: Իսկ խոսքի զարգացման գործընթացն առավելագույն արդյունք է տալիս երբ ուսուցումն ընդանում է խաղերի ձևով, և ընթացքում օգտագործվում են այկտիվ բառապաշարը հարստացնող սյուժետային նկարներ, աշխուժացնող վարժություններ: Խաղի կանոնները որոշելուց հետ պետք է բաշխել դերերը: Դերերեք բաշխելիս պետք է նկատի ունենալ ոչ թե այն, թե ով ավելի լավ կկատարի այդ դերը, այլ այն, թե տվյալ դերն ինչ դրական ազդեցություն կունենա երեխաների փոխհարաբերությունների վրա: Դերային խաղերի համար կարևոր են նաև մասնակիցների կարողություններն ու հմտություններն, որոնց նրանք տիրապետում են: Դրանք ընդհանուր ուսակություններն են, որոնք պահանջվում են ցանկացած խաղում՝ հաղորդակցման ուսակություն, խմբում աշխատելու կարողություն, դեկավար որակներ, դիրքորոշումն պաշտպանելու ուսակություն, անընդհատ փոփոխվող պայմաններում գործելու ուսակություն և այլն: Դետևաբար, կարելի է եզրակացնել, որ խաղային գործունեության միջոցով երեխան պիտի իր մեջ ավելացնի դրականն ու նվազեցնի բացասական որակները:

Գործնական համատեքստ

Խաղերը, որպես ուսուցման ձև իրենց բնույթով բարդ են, քանի որ դպրոցում հետապնդում են երկու նպատակ՝ ուսուցողական և խաղային: Երեխաները մասնակցելով խաղին սովորում են, իսկ ուսուցիչը ղեկավարելով խաղը՝ սովորեցնում: Ուսուցչի դերը այս դեպքում ավելի ընդգծված է երբ խաղը հանդես է գալիս որպես նոր գիտելիքների հաղորդման միջոց: Խաղերը՝ որպես ուսուցման յուրահատուկ ձև ավելի ցայտուն են արտահայտվում, երբ դրանք համատեղում ենք պարապմունքների հետ: Դասի ժամանակ խաղերն անցկացվում են աշակերտական մեջ ու փոքր խմբերով՝ ուսուցչի ղեկավարությամբ, որոնց անցկացման նպատակն է հին նյութի և աշակերտին հանձնարարվող նոր թեմայի ավելի արդյունավետ յուրացումը: Խաղերի մեջ ներգրավված պետք է լինեն բոլոր աշակերտները: Երբ դասն անցկացվում է խաղի միջոցով, որի ժամանակ դասի թեմային համապատասխան պարագաներ են օգտագործվում ավելի հեշտ է նյութն ընկալվում աշակերտների կողմից:

Մանկավարժության և հոգեբանության ոլորտը ներկայացնող մասնագետներ գտնում են, որ երեխայի անհատականությունն ու աշխարհընկալումն առաջին հերթին լիարժեք և ամբողջական կերպով արտահայտվում են խաղի միջոցով: Այս երեխայի համար ոչ միայն կենսաբանական ներքին պահանջ է, այլև ճանաչողության միջոց և ուսուցման բաղկացուցիչ մաս: Խաղն ունի այնպիսի մանկավարժական դերակատարում, որ կարող է երեխային ընդգրկել ակտիվ ուսուցման մեջ: Խաղի ժամանակ երեխան ավելի է կենտրոնանում և հեշտությամբ է մտապահում թե իր և թե իր ընկերների արտահայտած մտքերն ու բազմաբնույթ գործողությունները: Ոչ ոք չի կարող հերքել, որ 6-8 տարեկանում երեխան ընկալում է և կարող է ըմբռնել բազմաբնույթ տեղեկատվություն: Նա դրանով զարմացնում է իր շրջապատին սակայն նրա իմացական կարողությունները, կամային որակներն ու սոցիալական հմտությունները զարգանում են հաջորդ դասարաններում: Տարրական դասարաններում երեխայի համար խիստ կարևոր է խմբով որևէ խաղի մասնակցելը: Դա ինքնարտահայտման միջոց է դառնում յուրաքանչյուր երեխայի համար: Խաղի միջոցով բացահայտվում է նրա մեջ թաքնված ներուժը:

Մանկավարժական տեխնոլոգիայի կիրառման հիմնական նպատակներից մեկը աշակերտի ուսուցման գործունեության ակտիվացումն է: Ակտիվության սկզբունքը ենթադրում է, որ ուսումնական գործունեությունը պետք է պարունակի մոտիվացիայի բարձր մակարդակ, գիտելիքների, կարողությունների յուրացման պահանջմունք, արդյունավետություն և համապատասխանություն սոցիալական նորմերին: Խաղային ուսուցման տեխնոլոգիան ակտիվ ուսուցման իրականացման տեխնոլոգիաններից է:

Երեխայի մտավոր կարողությունների ձևավորման հիմնական խնդիրներից մեկը մտածողությունը և խոսքի զարգացումն է: Այս կարողությունները ձևավորվում և զարգանում են շրջապատող իրականություններում ճանաչելու ընթացքում: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, ուսուցիչը մեծ ուշադրություն է դարձնում այն մեթոդներին ու եղանակներին, որոնց կիրառումը նպաստում է երեխայի մտավոր գործունեության, ինքնուրույն մտածողության ձևավորմանը, սովորեցնում է փոփխվող իրադարձություններում գտնվել ձեռք բերված գիտելիքներից և փորձից, իր առջև դրված խնդիրներն համապատասխան ճիշտ ընտրելու անհրաժեշտ նյութերը, բառերը, խոսքը:

Դպրոց հաճախելով վեց տարեկան երեխան շրջապատողների հետ մտնում էնոր, ավելի բարդ հարաբերությունների մեջ, բարդանում է նրա խաղային և աշխատանքային գործունեության ձևերն ու բովանդակությունը: Կյանքը նրա առջև դնում է նոր խնդիրներ, որոնց լուծման համար նա պետք է իմանա նաև երևույթների եական թաքնված կապերը: Կյանքի բովանդակության այսպիսի փոփխությանը նոր դպրոց հաճախող երեխայից պահանջվում է ավելի կատարելագործված մտավոր գործունեություն: Երեխային մտավոր աշխատանքի տրամադրելու համար անհրաժեշտ է խղճ դարձնել հետաքրքիր, զբաղեցնող, միշտ շարժող: Խաղի ճիշտ կազմակերպումն ու անցկացումն երեխային հնարավորություն է տալիս խաղի, խաղային ձևի միջոցով ստանալ անհրաժեշտ գիտելիքներ, իսկ ուսուցչին՝ զարգացնել երեխաների մտավոր գործունեության տարբեր կողմերը:

Երեխաներին նոր գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև գիտելիքների ամրապնդման նպատակով դպրոց հաճախելու հենց առաջին օրվանից անցկացվում են խաղեր՝ համատեղելով նաև օրվա նյութի հաղորդման հետ: Զանի որ երեխաների

մոտ այնքան զարգացած չեն ուշադրությունը, հիշողությունը և հոգեկանմյուս պրոցեսները՝ ավելի բարդ մեթոդներ կիրառելու համար օգտագործվում են խաղերը՝ նրանց տարիքային խմբի առանձնահատկությունները և մտավոր կարողություններին համապատասխան:

Խաղն երեխայի միակողմանի զարգացման, ինքնահաստատման, ինքնակատարելագործման, ուշադրության կենտրոնացման կարևոր միջոց է, որը բացահայտում է երեխայի բնավորության բոլոր կողմերը: Խաղի միջոցով կարելի է ոչ միայն կրթել այլ նաև դաստիարակել երեխային:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների հետ շփվելով, մենք մեր առջև դնում ենք խնդիր զարգացնելու երեխայի ուշադրությունը, մտածողությունը, երևակայությունը, ստեղծագործունեությունը և այլն: Կրտսեր դպրոցում պետք է ստեղծել այնպիսի միջավայր որտեղ կզարգանան սովորությունների դրաս նոր ձեռք բերած անձնային հատկանիշները՝ ինքնուրույնությունը, ինչ-որ բան սովորելու:

Խաղալով երեխան հասկանում է ինքնիրեն, ճանաչում է իրեն շրջապատող աշխարհը, գիտելիք է ձեռք բերում ամենատարբեր հարցերի շուրջ: Հստակ խնդիրներ ու նպատակներ ունեն հատկապես մտավոր խաղերը, զարգացնել երեխայի հիշողությունը, ուշադրությունը, մտածողությունը, երևակայությունը, քանի որ առանց այդ հատկանիշների անհնար է երեխային ամբողջովին զարգացնել:

Կրտսեր դպրոցականի համար առաջատար գործունեություն է դառնում ուսումը: Սակայն դեռ երեկ իր զվարթ խաղերով տարված դպրոցականը չի կարող լիովին գերծ մնալ դրանցից: Այդ պատճառով, երբ ուսուցումը խելամտորեն գուգակցվում է խաղերով երեխայի համար բացվում է մի նոր առավել հետաքրքիր սրտամոտ ու ցանկալի աշխարհ: Երբ խաղը մուտք է գործում կենդանի մանկավարժական

գործընթացի մեջ դասարանում ստեղծվում է յուրահատուկ միջավայր: Եթե ուսուցիչ-աշակերտ և ինչուն չեն, նաև աշակերտ-աշակերտ հարաբերություններում մինև այդ գոյություն ունեին ինչ-ինչ պատճեններ, ապա դրանք աննկատելիորեն անհետանում են: Խաղի արդյունավետությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով, որոնցից առաջնային են դրա ճիշտ ու ժամանակինմկազմակերպումը և անցկացման հարմար մեթոդները:

Խաղը կազմակերպելիս անհրաժեշտ է, որ խաղը և կանոնները հասկանալի լինեն երեխաներին, խաղի բովանդակությունը համապատասխան լինի խաղացողների գիտելիքների մակարդակին, խաղը նպաստի գիտելիքների հարստացմանը և հետաքրքրությունների ձևավորմանը:

Հետազոտությունն անցկացրել եմ երկրորդ դասարանում մայրենի դասին: Խաղի միջոցով փորձել եմ պարզել թե դասարանում սովորող աշակերտները որքանով են ուշադիր նոր նյութի հաղորդմանը:

Հետազոտությունը կատարել եմ «Ոսկեթամիկ Աշուն» թեմատիկ խումբը ուսումնասիրելու ժամանակահատվածում:

Երկու դասաժամի ընթացքում կատարել եմ հետազոտությունը: Հետազոտության ընթացքում կատարել եմ «Լսիր և Վրձագանքիր» խաղը, որը իրականացրել եմ իմաստի ընկալման փուլում: Խաղի նպատակն է ստուգել թե որքանով են աշակերտներն ուշադիր եղել դասին և որքանով են ընկալել նոր ուսուցանվող դասը: Քանի որ դասը վերաբերվում էր աշխանը նրանց ներկայացրել էի աշխան գույները, եղանակային փոփոխությունները, և աշխան հետ կապված այլ ինֆորմացիա:

Աշակերտներին առաջարկեցի խաղը և բացատրեցի խաղի կանոնները՝ լսել ուսուցչի տվյալները, և երբ կլսեն աշխանը վերաբերվող, աշունը բնութագրող որևէ բար պետք է ծափ տան: Բացատրեցի, որ խաղը պահանջում է ուշադրություն, ինչպես նաև խաղը թույլ կտա պարզել թե աշակերտներն որքանով են հասկացել «Աշուն» թեման:

Տարբեր բառեր ասացի, և աշխանը վերաբերվող և չվերաբերվող՝ օր, գիրք, միրգ, տանձ, ինձոր, անձրև, տերև, գրիչ, պայուսակ, կանաչ և այլն: Երբ սկսեցի ասել

բառերը և հետևել աշակերտների ակտիվությանը, հասկացա, որ ոչ բոլորն են մասնակցում կամ չեն ընկալել խաղի պահանջը: Սկզբում քիչ թվով աշակերտներ են ակտիվ, ապա կամաց-կամաց ակտիվությունը շատացավ, քանի որ աշակերտներն ավելի ուշադիր են: առաջին դասի վերջնարդյունքում ոչ բոլոր աշակերտները մասնակցեցին բայց բավականին մեծ թվով աշակերտների մոտ նկատվեց ուշադրության կենտրոնացում:

Երկրորդ դասաժամին, որն ևս անցկացվեց մայրենի դասաժամին՝ իմաստի ընկալման փուլում, քանի որ շարունակում էինք ուսումնասիրել աշուն թեման:

Աշակերտներին ներկայացրեցի խաղը, բայց այս անգամ բարդացնելով խաղի պահանջը: Այս խաղի ընթացքում ես պետք է ասեի աշունը բնութագրող բառեր և բառակապակցություններ: Երբ աշակերտները լսեն բառը պետք է ծափ տան, իսկ երբ լսեն բառակապակցությունը պետք է ոտքի կանգնեն: Օրինակ, հորդ անձրև, բերքահավաք, դեղնած դաշտեր, խաղող և այլն: Խաղը բացատրելուց հետո անցանք խաղի անցկացմանը: Դեսց առաջին իսկ բառից նկատվեց մեծ թվով աշակերտների ակտիվություն, իսկ մեկ-երկու բառից և բառակապակցությունից հետո գրեթե բոլորը մասնակցեցին խաղին: Այսինքն եկա այս ենթադրության, որ խաղը կարող է դառնալ ուսուցման համար լավագույն մեթոդներից և ձևերից մեկը: Երեխան խաղալով կարող է ավելի լավ ընկալել նյութը:

Տվյալների վերլուծություն

Քանի որ այս խաղը 2-րդ դասարանում անց էր կացվում առաջին անգամ, ուստի սկզբնական շրջանում աշակերտները չեն կողմնորոշվում: Երբ խաղը սկսվեց առաջին իսկ բառից ոչ բոլորի մոտ էր նկատվում կենտրոնացվածություն: Առաջին դասի ընթացքում, երբ անցկացրեցի խաղը, առաջին բառից ճիշտ արձագանքեցին 12 աշակերտներից 4-ը, ապա թիվը կամաց-կամաց աճելով հասավ 6-ի: Մեկ աշակերտ արձագանքում էր, բայց սխալ: Ըստհանրապես չէր արձագանքում և մինչև վերջ էլ չարձագանքեց 1 աշակերտ:

Մի փոքր բարդ տարբերակով, խաղը անցկացրեցի հաջորդ օրը, իեւս առաջին իսկ բառից արձանագրեցին նախորդ օրվանից ավելի շատ թվով աշակերտներ, իսկ թիվն աստիճանաբար աճեց: Առաջին իսկ բառից ճիշտ արձագանքեցին 6 աշակերտ, ապա 5, 1 աշակերտն էլ պատասխանեց սխալ: Վերջնարդյունքում ունեցանք տվյալների աճ:

Այստեղից եկա այն եզրահանգման,որ աշակերտների մոտ ուշադրությունը ավելի էր կենտրոնացած, և վերջնարդյունքում ստացվեց, որ այն աշակերտն որը ընդհանրապես չէր մասնակցել մասնակցեց՝ տալով սխալ պատասխան:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրությունը հնարավորություն տվեց հանգելու հետևյալ եզրակացությունների՝

- Խաղը կրտսեր դպրոցականի համար ուսուցման լավագույն միջոցներից է:
- Խաղի ընթացքում է, որ ուսուցիչը ավելի լավ է տեսնեում երեխայի ուշադրությունը, ինքնավստահությունը, արագաշարժությունը, շուտ կողմնորոշվելու ուսակությունն ու ճարպկությունը:
- Խաղի նշանակությունը չի կարելի գնահատել միայն ժամանցային հնարավորություններով, դրանում է խաղի հզորությունը, այն երեխայի համար կարող է դառնալ ոչ միայն ժամանցի ու հանգստի կազմակերպման միջոց, այլև հիմք հանդիսանալ նրանց տրամաբանական մտածողության և արագ կողմնորոշվելու ուսակությունների զարգացմանը,
- Խաղային տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ՝ ցանկացած նյութ երեխաների համար դառնում է ավելի հասկանայի ու հաճելի,
- Օգտագործելով խաղային մեթոդները կրտսեր դպրոցականների ուսուցման գարծընթացում կարելի է գալ այն եզրահանգման, որ դասը դառնում է ավելի արդյունավետ ու նպատակային:
- Խաղի ընթացքում երեխան տիրապետում է վարքի բարոյական նորմերին ու կանոններին, որոնք որոշիչ դեր են խաղում նրանց անձի ձևավորման գործում: Զարգանում է աշխատասիրություն, ուշադրություն և պատասխանատվության զգացում:

Գրականության ցանկ

1. Զ Գյուլամիրյան-«Խաղալով սովորենք»-Երևան 2008թ
- 2.Ա. Սուխոմլինսկի Սիրտս նվիրում եմ Երեխաներին, Կիև, 1969թ.
3. Ուշինսկի Կ. Դ. Մանկավարժական ընտիր Երկեր, 3-2 Եր. 1959թ.
- 4.Ն.Բարսեղյան-«Խաղերը ուսուցման արդյունավետ միջոց»-Երևան 2001թ.
- 5.Մ. Սիմոնյան- «Խաղը որպես կրտսեր դպրոցականի ճանաչողական գործունեության Բարելավման միջոց »- Երևան 2004թ.
- 6.Հ.Մամյան-«Խաղը որպես ուսուցման միջոց:Խաղերի կիրառությունը դպրոցում»-Երևան 2013թ.
- 7.Ֆ.Աճեմյան-«Դիշողությունը զարգացնող խաղեր»-Երևան 1999թ.
- 8.Ա.Օհանյան-«Ուշադրությունը զարգացնող խաղեր»---Երևան 2007թ.
- 9.Ն.Գրիգորյան--«Ուշադրությունը զարգացնող խաղեր»---Երևան 2012թ.
- 10.Ա.Բաղդասարյան-«Խաղալով սովորեցնենք»-Երևան 2001թ.
- 11.Գևորգյան Ա-«Ուսուցում և խաղ»-Երևան 2013թ.
- 12.Թադևոսյան Ե.«Խաղից անցում ուսումնական գործընթացին»-Երևան 2011թ.
- 13.Զարամյան Գ.«Խաղային տեխնոլոգիաների կիրառումը տարրական Դասարաններում»-Երևան 2012թ.

Օրվա դասի պլան 1

Թեման_«Ոսկեծամիկ աշուն» թեմայի մուտք:Աշուն տատիկը

Նպատակ-.իմանալոր Աշունը տարվա եղանակ է

- ծանոթանալ աշնան գույներին ու կատարվող եղանակային փոփոխություններին
- սովորել պատմել նկարը

Վերջնարդյունք-կկարողանան

- փոքրիկ պատմություն ներկայացնել նկարի շուրջ
- ներկայացնել Աշունը

Ընթացքը-

Խթանում- Տարին քանի եղանակ ունի:Ցիմա տարվա որ եղանակն է:Որոնք են աշնան ամիսները:

Կատարում եմ դասահարցում և գնահատում:

Իմաստի ընկալման փուլ-

Նոր նյութի հաղորդում-Աշակերտներին նոր դասանյութը ներկայացնելուց և ամփոփելուց հետո ներկայացնում եմ խաղի կանոնները:Աշակերտները ուշադրությամբ լսեցին խաղի պայմանը և մեծ ակտիվություն ցուցաբերեցին խաղի ընթացքում,ինչը ներկայացվել է աշխատանքում:

Կշռադատում-Ամփոփել հարցերի միջոցով

Օրվա դասի պլան 2

Թեման_Աշուն

Նպատակի-.իմանալոր աշունը տարվա եղանակ է

- ծանոթանալ աշնան ամիսներին
- պատմել նկարը

Վերջնարդյունք-կկարողանան

- Ներկայացնել աշխան ամիսները
- Ներկայացնել աշխանը կատարվող եղանակային փոփոխությունները

Ըսթացքը- Խթանում- Տարին քանի եղանակ ունի: Յիմա տարվա որ եղանակն է: Որոնք են աշխան ամիսները:

Կատարում եմ դասահարցում և գնահատում:

Իմաստի ընկալման փուլ-

Նոր նյութի հաղորդում-Աշակերտներին նոր դասանյութը ներկայացնելուց և ամփոփելուց հետո ներկայացնում եմ խաղի կանոնները՝ ներկայացնելով, որ խաղի կանոնները մի փոքր բարդանում են:: Աշակերտները ուշադրությամբ լսեցին խաղի պայմանը և մեծ ակտիվություն ցուցաբերեցին խաղի ընթացքում, ինչը ներկայացվել է աշխատանքում:

Կշռադատում-Ամփոփել հարցերի միջոց